

ID: 113230

Podvod

Postavení osoby poškozené je do jisté míry procesní záležitostí (§ 43 a násl. tr. ř.), znakem aplikované skutkové podstaty je potom způsobení škody na cizím majetku. Součástí jiného hmotně právního posouzení v širších souvislostech a s dopady zejména do adhezního řízení může být i určení, na straně kterého subjektu vznikla škoda.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 7 Tdo 219/2021-1172 ze dne 24.3.2021)

Nejvyšší soud rozhodl dne v neveřejném zasedání o dovolání obviněného J. B., nar. XY v XY, trvale bytem XY, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 11. 2020, sp. zn. 7 To 367/2020, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 1 T 188/2019, tak, že podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného J. B. odmítá.

Z odůvodnění:

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 14. 8. 2020, č. j. 1 T 188/2019-934, byl obviněný uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku a byl za to odsouzen podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v délce 3 let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Dále byl obviněnému podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to ve výměře podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku 100 denních sazeb ve výši 5 000 Kč, tedy v celkové výměře 500 000 Kč a podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl současně stanoven pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v délce 1 rok. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. pak bylo rozhodnuto o nároku poškozeného J. F. jakožto dědice po M. R. na náhradu škody.

2. Podle skutkových závěrů soudu prvního stupně se obviněný dopustil uvedeného zločinu jednáním spočívajícím v tom, že v úmyslu získat majetkový prospěch zneužil nepříznivého zdravotního stavu svědkyně M. R., nar. XY, která trpěla závažnou duševní chorobou nikoli přechodného rázu, a to demencí středního stupně, přičemž její kognitivní funkce byly zásadním a nevratným způsobem poškozeny, dne 15. 5. 2018 s vědomím toho, že svědkyně, duševně nemocná seniorka starší 80 let, byla přes svůj nepříznivý zdravotní stav pouhý den předtím, tedy dne 14. 5. 2018 na vlastní žádost (negativní reverz) za jeho doprovodu propuštěna z T. nemocnice, kde byla hospitalizována od 7. 5. 2018 na odd. geriatric, této dal dne 15. 5. 2018 na pobočce České pošty v Říčanech u Prahy podepsat listinné dokumenty (plné moci), na jejichž podkladě byl oprávněn uzavírat, měnit nebo ukončovat smlouvy týkající se investičních služeb a majetkových účtů vedených na jméno svědkyně u České spořitelny, a. s., přestože svědkyně s ohledem na její shora popsany zdravotní stav nemohla porozumět podstatě, účelu a obsahu jí podepsaných plných mocí, obviněný následně plné moci jako její údajně vědomé projevy vůle uplatnil následujícím způsobem:

1. na základě Plné moci k jednání souvisejícímu s investičními službami ze dne 15. 5. 2018 uskutečnil téhož dne na pobočce České spořitelny v Praze 10 - Spořilov celkem osm jednorázových pokynů na prodej cenných papírů v hodnotě 4 180 106,69 Kč z majetkového účtu č. XY, vedeného u České spořitelny, a. s., na jméno M. R. ve prospěch účtu č. XY, jehož jediný majitel a disponent je obviněný J. B.,

2. na základě Plné moci k ukončení smlouvy o penzijním připojištění ze dne 15. 5. 2018 ukončil téhož dne na pobočce České spořitelny v Praze 10 – Spořilov penzijní připojištění č. 8072715706, vedené na jméno svědkyně u Penzijního fondu České spořitelny, a. s., přičemž byla ve prospěch účtu č. XY, jehož jediným majitelem a disponentem je obviněný J. B., vyplacena částka ve výši 99 593 Kč,

3. a dále využil nepříznivého zdravotního stavu svědkyně M. R., dne 21. 5. 2018 společně se svědkyní navštívil pobočku Raiffeisenbank v Říčanech u Prahy, XY, a svědkyni zneužil k prodeji investičních nástrojů ze smlouvy č. DMDO/2017/12/027491, vedených na jméno svědkyně, ve výši 320 105,96 Kč, které převedl ve prospěch účtu č. XY, vedeného na jméno svědkyně u České spořitelny, a. s., tato částka byla na účet připsána dne 24. 5. 2018, ještě týž den uskutečnil převod částky ve výši 300 000 Kč ve prospěch účtu č. XY, jehož jediným majitelem a disponentem je obviněný J. B., přičemž obviněný je jako jediný oprávněn nakládat s předmětným bankovním účtem č. XY svědkyně M. R. na základě plné moci,

přičemž shora uvedené právnické osoby uskutečnily předmětné finanční transakce při neznalosti skutečnosti, že svědkyně M. R. nebyla vzhledem ke svému duševnímu stavu schopna vůbec projevit svou vůli, čímž způsobil poškozené společnosti Česká spořitelna, a. s., škodu ve výši 4 279 699,69 Kč, a poškozené společnosti Raiffeisenbank, a. s., škodu ve výši 320 105,96 Kč.

3. Zmíněný rozsudek následně napadli obviněný a státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4 odvoláními. Z podnětu odvolání státní zástupkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 12. 11. 2020, č. j. 7 To 367/2020-1043, napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 písm. b) tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku odsoudil k trestu odnětí svobody v délce 3 roky, pro jehož výkon ho podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Dále byl obviněnému podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to ve výměře podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku 100 denních sazeb ve výši 5 000 Kč, tedy v celkové výměře 500 000 Kč. Podle § 70 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněnému uložen rovněž trest propadnutí věci, a to finanční částky konkrétně specifikované ve výrokové části citovaného rozhodnutí. Odvolání obviněného pak bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

4. Proti rozsudku soudu druhého stupně podal obviněný prostřednictvím obhájce dovolání, opírající se o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e), g), a l) tr. ř. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. uvedl, že jeho trestní stíhání bylo po celou dobu nepřípustné s ohledem na zpětvzetí souhlasu M. R., která byla poškozenou, s trestním stíháním podle § 163 odst. 1 tr. ř. a § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. Toto zpětvzetí bylo učiněno zcela svobodně, projev vůle M. R. byl jasný, srozumitelný a určitý, což bylo potvrzeno i výpověďmi svědkyň L. B. a I. K. Vyšetřující komisařka nechtěla osobní prohlášení M. R. přijmout, proto došlo k sepsání listiny o zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním.

5. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný podřadil tři skupiny vad, které měly rozhodující vliv na správnost napadeného rozsudku i řízení mu předcházející, a to nesprávné právní posouzení skutku jako trestného činu a porušení zásady presumpce neviny, dále porušení práva obviněného na obhajobu, a rovněž existenci opomenutých důkazů. Konkrétně k nesprávnému právnímu posouzení skutku jako trestného činu a porušení zásady presumpce neviny uvedl, že dovozený skutkový stav i jeho právní posouzení neodpovídají provedenému dokazování, proto z důvodu přítomnosti extrémního rozporu musí Nejvyšší soud do skutkových zjištění zasáhnout. Z dokazování totiž vyplynulo, že M. R. nejednala v omylu, ale zcela svobodně a finanční prostředky mu

darovala. Tento závěr byl potvrzen i v rámci veřejného zasedání při výslechu znalce MUDr. M.P., který uvedl, že M. R. nebyla v inkriminované době nezpůsobilá svobodně jednat, resp. netrpěla demencí těžké etiologie, neboť u ní nebyly přítomny žádné závažné změny duševního stavu, k čemuž bylo odkázáno na hodnotu MMSE ze dne 12. 7. 2018 a vyšší kapacitu mentálních funkcí. Odvolací soud, který byl ve znaleckých otázkách laikem, nemohl závěry znalce MUDr. M.P., pokud byly odůvodněné, podložené, odborně správně a logické, byť odporovaly závěru jiných znalců, nepřijmout, naopak z nich musel vycházet (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06 a ze dne 8. 9. 2020, sp. zn. III ÚS 1477/20). Krom toho bylo nutné aplikovat zásadu in dubio pro reo, nikoliv postup zcela opačný. Závěry znalců MUDr. P.K. a PhDr. J.K. byly automaticky převzaty a použity v neprospěch obviněného jako podklad pro jeho odsouzení, aniž by byly soudem správně hodnoceny. Odvolací soud tyto znalce již k vysvětlení nastalých rozporů nevyslechl ani nezajistil vypracování revizního znaleckého posudku (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 4 Tz 80/2002). Z dalších provedených důkazů pak vyplynulo, že M. R. nebyla v době udělení plných mocí obviněnému nezpůsobilá svobodně jednat, naopak několik let plánovala dát peníze obviněnému nebo tomu, kdo se o ni bude starat. Ze svědeckých výpovědí byla převzata pouze část vyplývající v jeho neprospěch a z některých nebyly učiněny skutkové závěry vůbec (svědkyně I. K.). Stejně tak nebyla žádná opora v důkazech pro to, aby mu soudy neuvěřily ohledně okolností propuštění M. R. z T. nemocnice, zejména že by ji měl nutit k dimisi, kterou žádala sama jmenovaná. Dále obviněný namítl nesprávně uvedenou výši tvrzené škody a také chyby v popisu skutkového děje, neboť nečerpal finanční prostředky pouze na základě plných mocí, ale byl s M. R. osobně v České spořitelně, kde se ona sama osobně v převodu angažovala. Policejní orgán měl pak možnost M. R. opakovaně slyšet v době, kdy ještě žila, avšak této možnosti nevyužil, což představuje porušení jeho práva na obhajobu. Došlo tudíž k porušení zásady presumpce neviny a z ní vyplývajícího principu in dubio pro reo, přičemž napadený rozsudek vykazuje znaky libovůle. K námitce nesprávného právního hodnocení obviněný uvedl, že soudy obou stupňů nesprávně posoudily subjektivní stránku, jelikož nemohl u M. R. změnu směrem k nezpůsobilosti (pokud takový stav vůbec nastal) rozpoznat, tuto skutečnost neodhalili ani pracovníci v bance, na poště či v domově seniorů. Soudy obou stupňů úmysl pouze předpokládaly, resp. vycházely ze způsobeného následku, který ještě vymezily zcela vadným způsobem. Nezabývaly se totiž ve vztahu k výši způsobené škody tím, že darované finanční prostředky byly užity pro M. R., přičemž obviněný předložil důkazy o platbách za výdaje, avšak soud tuto skutečnost v napadeném rozsudku vůbec nehodnotil. Pokud pak soud prvního stupně označil jako poškozené banky, evidentně žádnou škodu neutrpěly, když nepřijmuly žádné kroky k vymáhání tvrzené škody.

6. Porušení svého práva na obhajobu obviněný spatřoval v tom, že se odvolací soud zcela opomenul zabývat jeho námitkami, v jejichž rámci navrhoval i značné množství důkazů, nevěnoval dostatečnou pozornost výslechu znalce MUDr. M.P., který jako jediný provedl. Po celou dobu trestního řízení mu byl kladen za vinu jiný skutek. Zástupci bank nebyli poučeni o právech poškozeného v trestním řízení a nemohli se k věci vyjádřit. Postupem soudu prvního stupně, který změnil popis skutku a osobu poškozeného, bylo zjevně nejen zkráceno právo na obhajobu, neboť mu nebyl dán dostatečný čas k přípravě a nebylo mu umožněno reagovat na odlišně zvolenou právní kvalifikaci, ale došlo zejména k porušení jeho práva na spravedlivý proces.

7. K námitce týkající se opomenutých důkazů pak obviněný uvedl, že v průběhu trestního řízení učinil velké množství důkazních návrhů, zejména co se týče navrhovaných svědků, jejichž výpověď byla způsobilá vyvrátit skutečnosti tvrzené obžalobou, avšak soudy obou stupňů tyto důkazy zpochybňující vinu obviněného ignorovaly, což je v rozporu např. s nálezem Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. I. ÚS 733/01. Odvolací soud navíc nezamítl navíc důkazní návrhy obviněného procesním usnesením, jak ukládá trestní řád.

8. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný sdělil, že jej uplatňuje, protože

jeho odvolání bylo Městským soudem v Praze zamítnuto, ač předcházející řízení bylo zatíženo výše popsanými vadami, naplňujícími dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

9. Obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a zprostil ho podle § 226 písm. a) tr. ř. v celém rozsahu obžaloby, neboť skutek označený v žalobním návrhu není trestným činem, případně aby věc vrátil Městskému soudu v Praze, popř. Obvodnímu soudu pro Prahu 4, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Obviněný současně navrhl, aby bylo postupem podle § 265o odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o odložení či přerušování výkonu napadeného rozhodnutí.

10. Dovolání obviněného bylo postupem podle § 265h odst. 2 tr. ř. zasláno Nejvyššímu státnímu zastupitelství k možnému vyjádření, které však nebylo do dne konání neveřejného zasedání Nejvyššímu soudu doručeno.

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a), h) tr. ř.], bylo podáno obviněným jako osobou oprávněnou prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dovolání obsahuje i obligatorní náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

12. Obviněný své dovolání opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. a podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

13. Pokud jde o první z nich, tedy podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., je dán, jestliže proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné. Zmíněný stav nastane v případě vedení trestního stíhání, ačkoli ve věci existoval některý z obligatorních důvodů uvedených v § 11 odst. 1, 4 tr. ř. nebo v § 11a tr. ř., pro který nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, musí být zastaveno. Podle § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. pak jeho existenci může založit i situace, v níž bylo trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět. Obviněný k tomu konkrétně namítl, že M. R. vzala zpět souhlas s jeho trestním stíháním podle § 163 odst. 1, 2 tr. ř., přičemž toto zpětvzetí bylo učiněno zcela svobodně a projev její vůle byl jasný, srozumitelný a určitý, a proto jeho trestní stíhání bylo podle § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. nepřípustné.

14. K posouzení zmíněné argumentace je třeba nejprve vyjasnit, zda lze M. R. považovat ve smyslu § 43 tr. ř., za osobu poškozenou, a současně za nacházející se k obviněnému ve vztahu ve smyslu § 100 odst. 2 tr. ř., z jejíž pozice by posléze byla podle § 163 odst. 1 tr. ř. oprávněna udělit, resp. vzít zpět souhlas s trestním stíháním obviněného, a tento úkon učinila. Soud prvního stupně za poškozené v této trestní věci považoval výlučně banky, u nichž byly provedeny finanční transakce popsané ve skutkové větě výroku o vině jeho rozsudku, soud druhého stupně pak jako osobu poškozenou označoval v odůvodnění svého rozhodnutí i M. R. Je namístě dodat, že obviněný k tomu v dovolání bližší argumentaci v podstatě nepředložil.

15. Nejvyšší soud dále uvádí, že poškozeným je podle § 43 odst. 1 tr. ř. mimo jiné ten, komu byla trestným činem způsobena majetková škoda, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. V případě trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku by taková osoba zjevně měla existovat, neboť obligatorním znakem jeho skutkové podstaty je mimo jiné způsobení škody na cizím majetku.

16. Dále je namístě zmínit, že na podvodu může být zainteresováno až pět osob: pachatel, osoba uváděná pachatelem v omyl a jednající v omylu, osoba provádějící v omylu majetkovou dispozici, osoba poškozená a osoba obohacená. Je proto možné hovořit mimo jiné o dotčené osobě, kterou může být jednak osoba, kterou pachatel uvedl v omyl (ale sama neprovádí majetkovou dispozici), dále osoba, kterou pachatel uvedl v omyl a která zároveň v omylu provádí příslušnou majetkovou dispozici, a konečně osoba, kterou pachatel neuvedl v omyl, ale která v důsledku omylu jiné osoby (vůči níž se pachatel dopustil podvodného jednání) provádí - v omylu - majetkovou dispozici (srov. Ščerba, F. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. Praha C. H. Beck, 2020, s. 1687). Jak je zřejmé z mechanismu jednání, realizovaného obviněným (stran námitek obviněného směřujících proti tomu, jak bylo jeho jednání uskutečněno apod., viz dále), obviněný jednal primárně vůči M. R., u níž, zjednodušeně řečeno, využil jejího nepříznivého zdravotního stavu, resp. omezení kognitivních funkcí, tedy toho, že v podstatě neví, co mu podepisuje či co pro něj činí, a využil ji k provedení úkonů v podobě zejména zmocnění k nakládání s prostředky na bankovních účtech. Na jejich základě následně učinil další kroky vůči bankovním institucím, které prodaly cenné papíry M. R., ukončily její a jimi vedené finanční produkty apod. a získané peněžní částky převedly do dispozice obviněného. Z uvedeného je zřejmé, že obviněný byl pachatelem, který jednal podvodně vůči M. R. (uvedl ji v omyl), přičemž v důsledku jejího omylu, resp. v návaznosti na něj, další osoby (finanční instituce) provedly majetkové dispozice, kterými odčerpaly část majetku M. R. ve prospěch obviněného (pokud i M. R. učinila určité majetkové dispozice, směřující k prodeji investičních nástrojů, byly získané finanční prostředky vloženy na její účet, tedy zůstávaly nadále v rámci její majetkové sféry, přičemž teprve z tohoto účtu byly prostředky úkonem obviněného, na základě podvodně vylákaného zmocnění, převedeny na jeho účet).

17. Z uvedeného vyplývá, že konečný negativní majetkový efekt jednání obviněného dopadl do sféry M. R., která tak byla poškozenou osobou (byla jí způsobena majetková škoda). K tomu Nejvyšší soud doplňuje, že není namístě nijak zpochybnit závěry rozhodnutí, zmíněných Obvodním soudem pro Prahu 4 v odůvodnění jeho rozsudku, jimiž podkládal právní názor, podle něhož byly poškozenými osobami finanční instituce (banky), nicméně je v dané věci nelze plně zohlednit. Nepochybně platí, že peněžní prostředky na účtu, vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném účtu, nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, ale v majetku peněžního ústavu (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2004, sp. zn. 11 Tdo 40/2004 a ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 4 Tdo 812/2013). Jestliže pak bylo ve druhém z nich, publikovaném pod č. [27/2014](#) Sb. rozh. tr., návazně konstatováno, že pokud pachatel neoprávněně odčerpá peněžní prostředky z účtu, škoda vznikla peněžnímu ústavu, nikoli majiteli účtu, a poškozeným je proto peněžní ústav, je nutné uvedené tvrzení vykládat v kontextu posuzovaných trestních věcí, v nich existujících vztahů a přesného znění právního závěru. V judikované trestní věci (publikované pod č. [27/2014](#) Sb. rozh. tr.) byly totiž primárním cílem pachatele peněžní prostředky na cizím účtu, kterých se zmocňoval prostřednictvím neoprávněného (padělaného) příkazu k úhradě, vyhotoveného zcela mimo ingerenci majitele účtu, což vedlo k spáchání trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 tr. zákoníku v jednočinném souběhu s trestným činem podvodu podle § 209 tr. zákoníku. V takovém případě pachatel odčerpá peněžní prostředky z účtu neoprávněně (srov. dikci citované právní věty „...pokud pachatel neoprávněně odčerpá...“), ke škodě finančního ústavu (banky), která jejich výplatu nebo převod vůbec neměla uskutečnit, neboť související pokyny (příkaz) vůbec neučinila oprávněná osoba (při provádění výplat z účtu se přitom peněžní ústav řídí pokyny majitele účtu). V nyní posuzované věci ovšem obviněný J. B. jednal

primárně vůči M. R., na které podvodným způsobem vylákal zmocnění, teprve na základě kterého byly úkony, formálně se již jevícími jako řádné, na základě pokynu, vyplývajícího z jednání oprávněného majitele účtů (byť prostřednictvím zmocněnce), provedeny majetkové dispozice, které obviněnému finanční prostředky zpřístupnily. Na straně finančních ústavů tak škoda nevznikla, neboť postupovaly ve smyslu pokynů, autorizovaných oprávněnou osobou M. R., majitelkou dotčených účtů či jiných finančních produktů, tedy z pohledu pro tento moment nastavených pravidel nikoli neoprávněně, ale naopak povinně.

18. Jinak řečeno, skutečnost, že pachatel obecně vzato odčerpal (v konečném důsledku) peněžní prostředky z účtu, sice obvykle zakládá stav v podobě poškození na straně banky, avšak nikoli bezvýjimečně a bez dalšího, ale je nutné posuzovat kontext daného skutkového děje, vztahy mezi zúčastněnými subjekty a oprávněnost (neoprávněnost) dílčích kroků. Jestliže totiž pachatel svůj útok nesměřoval primárně (v řadě realizovaných kroků) na výběr finančních prostředků z účtu, ale na podvodné opatření si možnosti s nimi disponovat v podobě vylákání zmocnění od majitele účtu, jeho následné úkony (pokyny k převodům či výběrům) postrádají znak neoprávněnosti ve smyslu rozhodnutí publikovaného pod č. [27/2014](#) Sb. rozh. tr., neboť (byť jsou jinak v rozporu s právem) jsou formálně autorizovány oprávněnou osobou. Poškozeným je proto v takovém případě majitel účtu a nikoli banka.

19. Pokud potom soud prvního stupně odkazoval na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1557/2019 a na usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2020, sp. zn. III. ÚS 3397/2019, tato rozhodnutí byla vydána v rámci shodného trestního řízení, v němž byla v předchozím řízení řešena i otázka osoby poškozené v obdobném skutkovém ději jako nyní posuzované. S ohledem na předloženou argumentaci se jí nicméně Nejvyšší ani Ústavní soud v podstatě věcně nezaobíraly, a tedy k dané problematice žádný právní názor nezaujaly.

20. Osobou poškozenou v posuzované věci je proto M. R. Ze své pozice poškozené pak obecně vzato mohla učinit zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného jako svého prasynovce (srov. § 163 odst. 1, 2 tr. ř. a § 100 odst. 2 tr. ř.). Zde je ovšem nutné doplnit, že obviněný a M. R. nebyli příbuzní v pokolení přímém a není současně zcela bezvýhradně zřejmé, zda by M. R. pocítovala újmu obviněného právem jako vlastní, přičemž ani obviněný v dovolání takový stav netvrdí. Nicméně s ohledem na jinak zjevně existující příbuzenský vztah a určitou kooperaci (kontakt, péči), a rovněž s ohledem na závěry odvolacího soudu, je patrně nutné jej (takový vztah) předpokládat. Avšak v návaznosti na zjištěné skutkové okolnosti věci, podle nichž sepsání dokumentu o zpětvzetí toho souhlasu učinila M. R. nikoli samostatně, ale až po intervenci ze strany sestry obviněného, svědkyně L. B. (str. 11 rozsudku odvolacího soudu), jejíž určité propojení s obviněným, resp. participaci na jeho krocích, byly v této věci prokázány (str. 9 rozsudku odvolacího soudu), nelze předmětné zpětvzetí považovat za učiněné dobrovolně a svobodně. Naopak z okolností věci vyplývá, že se tak stalo ve smyslu § 163a odst. 1 písm. d) tr. ř. v tísní vyvolané nátlakem, jak již konstatoval Městský soud v Praze (str. 13 jeho rozsudku). Lze proto již jen zopakovat, že M. R. byla pod vlivem L. B., která jí tvrdila údajný špatný stav rodiny a údajné ohrožení možnosti starání se o ni, pokud svůj souhlas s trestním stíháním obviněného nevezme zpět, a rovněž jí zaopatřila listinu s písemným vyjádřením takové - údajné - vůle M. R. a zajistila legalizaci jejího podpisu. K tomu Nejvyšší soud zdůrazňuje, že existenci nátlaku - byť je nutné posoudit věc v její celistvosti a vzhledem ke všem okolnostem - je třeba hodnotit individuálně, mimo jiné ve vztahu k osobě, vůči níž mělo být takto jednáno, neboť se jedná o posouzení stavu, vzniklého u konkrétní osoby (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2017, sp. zn. 3 Tdo 1730/2016). M. R. přitom byla postiženou závažnou duševní poruchou, s poškozením kognitivních funkcí, velmi snadno manipulovatelnou s hrubou poruchou soudnosti (což také zjevně umožnilo spáchání trestného činu obviněným). Ačkoliv tedy zjištěné a výše naznačené jednání svědkyně L. B., popřípadě obviněného, nebylo maximálně intenzivní či agresivní a na duševně zdravou dospělou osobu by nutně nemuselo mít podstatný vliv, u M. R. tomu bylo s

ohledem na její stav, který byl svědkyni znám (L. B. zajistila dne 7. 9. 2018 vyhotovení a podpis listiny o zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného, přičemž již dne 13. 6. 2018 vyhotovila návrh na zahájení řízení o omezení svéprávnosti M. R., opírající a tvrdící její demenci, zmatenost, dezorientovanost a ovlivnitelnost), zcela jinak.

21. Souhrnně řečeno, z okolností celé věci vyplývá, že M. R. byla obecně vzato oprávněna k úkonu podle § 163 odst. 1 tr. ř., nicméně zmíněné zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného (jinak vedeného z jejího podnětu) učinila v tísní vyvolané nátlakem, a tudíž jejího souhlasu nebylo ve smyslu § 163a odst. 1 písm. d) tr. ř. třeba. S ohledem na to je zřejmé, že vedení trestního stíhání obviněného nebylo nepřijatelné, a nedošlo proto ani k naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

22. Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [resp. zde s ohledem na procesní situaci podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. za užití § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] lze dovolání podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože již rozhodnutí soudu prvního stupně spočívalo na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení]. Směřuje-li dovolání proti odsuzujícímu rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají pouze námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, ale trestného činu jiného nebo žádného. Předmětem právního posouzení totiž je skutek, tak jak ho zjistily soudy, a nikoli jak ho prezentuje či jak se jeho zjištění dožaduje dovolatel.

23. V podaném mimořádném opravném prostředku ovšem obviněný ve většinové části svých námitek nezpochybnil právní kvalifikaci soudy učiněných skutkových zjištění, ale primárně napadl správnost těchto zjištění a správnost procesu dokazování, jenž k jejich dovození vedl. Tyto námitky obviněného tedy směřují proti způsobu hodnocení důkazů soudy obou stupňů a rozsahu dokazování, přičemž se obviněný snaží provedeným důkazům přikládat obsah odpovídající jeho představě o skutkovém ději, což s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. [resp. podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] činit nelze.

24. Vzhledem k tomu, že obviněný svou argumentací namítal také porušení zásady presumpce nevinny a in dubio pro reo, je možné doplnit, že takové námitky taktéž nemohou naplňovat zvolený dovolací důvod, ani jiný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 tr. ř. Zásada in dubio pro reo, která vyplývá ze zásady presumpce nevinny (§ 2 odst. 2 tr. ř.), znamená, že za situace, kdy nelze odstranit dalším dokazováním důvodné pochybnosti o skutkové otázce významné pro rozhodnutí ve věci, je třeba rozhodnout ve prospěch obviněného. Z uvedeného vymezení tedy vyplývá, že se tato zásada vztahuje výlučně k otázce hodnocení důkazů a zjišťování skutkových okolností případu, nikoliv k právnímu posouzení skutku, jak má na mysli § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Jako taková tedy není způsobilá naplnit zvolený (ale ani žádný jiný) dovolací důvod, obdobné závěry pak platí pro zásadu presumpce nevinny (viz závěry o procesní povaze námitek neuzítí zásady presumpce nevinny v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 6. 2018, sp. zn. 5 Tdo 418/2018, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2018, sp. zn. 6 Tdo 92/2018).

25. Výjimkou z popsaného pravidla, umožňující v daném smyslu zásah Nejvyššího soudu v dovolacím řízení do pravomocného rozhodnutí, jsou zejména tři skupiny vad důkazního řízení, jejichž

přítomnost může mít za následek porušení práva na spravedlivý proces. Do první skupiny takových vad náleží tzv. opomenuté důkazy, kdy soudy odmítly provést důkaz navržený účastníkem řízení, aniž by svůj postup věcně a adekvátně stavu věci odůvodnily. Patří sem i případy, kdy soudy sice provedly důkaz, avšak v odůvodnění svého rozhodnutí jej vůbec nezhodnotily. Další skupinu vadné realizace důkazního řízení tvoří případy, kdy důkaz, resp. jeho obsah, není získán procesně přípustným způsobem a jako takový neměl být vůbec pojat do hodnotících úvah soudů. Konečně třetí oblast zahrnuje případy svévolného hodnocení důkazů, tj. když odůvodnění soudních rozhodnutí nerespektuje obsah provedeného dokazování, dochází k tzv. deformaci důkazů a svévoli při interpretaci výsledků důkazního řízení. Jedná se o tzv. stav extrémního nesouladu mezi skutkovým zjištěním a skutečnostmi, jež vyplývají z provedených důkazů a v důsledku toho pak i konečným hmotněprávním posouzením, učiní-li současně dovolatel takový nesoulad předmětem svých námitek. Extrémní nesoulad je nicméně namístě dovést toliko v případech závažných pochybení, zejména pokud skutková zjištění nemají vůbec žádnou obsahovou vazbu na provedené důkazy, případně nevyplývají z důkazů při žádném z logických způsobů jejich hodnocení, anebo že zjištění jsou pravým opakem toho, co bylo obsahem dokazování apod. (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1494/2011). V takových případech by bylo dotčeno ústavně garantované základní právo obviněného na spravedlivý proces a zásah Nejvyššího soudu má podklad v čl. 4 a 90 Ústavy (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 448/2010).

26. Obviněný v rámci svého dovolání výslovně namítal existenci vad uvedených v první a třetí zmíněné skupině.

27. K první zmiňované skupině námitek, tj. námitkám obviněného ohledně existence opomenutých důkazů uvádí Nejvyšší soud následující. Za opomenuté důkazy nelze označit takové důkazní návrhy (které obviněný vymezil jako listinné důkazy, audiozáznamy a velké množství svědků, jejichž výpověď byla způsobilá vyvrátit skutečnosti tvrzené obžalobou), pokud se s těmito návrhy soudy vypořádaly, tedy odůvodnily, proč by provedení takových důkazních návrhů bylo nadbytečné, což s ohledem na odůvodnění jejich rozhodnutí učinily. K tomu je namístě konstatovat, že v dané trestní věci byl skutkový stav spolehlivě a bez jakýchkoli pochybností zjištěn na podkladě provedeného dokazování. Pokud proto oba soudy nižších instancí považovaly obviněným navržené doplnění dokazování výslechem svědků, resp. dalšími důkazními prostředky, za nadbytečné, je možné takový jejich názor akceptovat jako správný, logický a dostatečně odůvodněný. Obviněnému je možné přisvědčit pouze v tom, že Městský soud v Praze jeho důkazní návrhy nezamítl procesním usnesením, respektive tato skutečnost z protokolu o veřejném zasedání není zcela zřejmá. Nicméně z vyhlášeného rozhodnutí (v tomto veřejném zasedání), resp. z jeho následného odůvodnění bylo nesporné, jak se soud druhého stupně k těmto důkazním návrhům postavil (srov. zejména str. 9 a 14 jeho rozsudku). Případné dílčí procesní pochybení soudu druhého stupně vadu opomenutého důkazu založit nemůže.

28. Lze doplnit, že v naznačené souvislosti nebylo namístě ani akceptovat tvrzení obviněného uvedené v dovolání, podle kterého policejní orgán měl možnost M. R. (která zemřela dne 9. 7. 2019) opakovaně slyšet v době, kdy ještě žila, což bylo navrhováno, ovšem chybně se nestalo. Jmenovaná totiž byla jako svědkyně slyšena v přípravném řízení dne 21. 6. 2018 podle § 158 odst. 9 tr. ř. za podmínek podle § 158a tr. ř., a to za přítomnosti soudce, tedy procesním postupem zcela odpovídajícím trestnímu řádu. S přihlédnutím ke stavu M. R., jenž měl vliv i na možnost zohlednění její výpovědi (srov. str. 9 a 10 rozsudku odvolacího soudu), nebyl zmíněný požadavek zjevně důvodný a v jeho neakceptaci nelze spatřovat jakékoliv porušení práva obviněného.

29. Dále obviněný namítl existenci extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a z toho učiněnými skutkovými zjištěními. Takovou vadu však Nejvyšší soud v posuzované věci neshledal. Soudy obou stupňů si vytvořily dostatečný skutkový podklad pro své rozhodnutí v souladu s § 2 odst. 5 tr. ř. a nijak nevybočily z mezí volného hodnocení důkazů v souladu s § 2 odst. 6 tr. ř. Všechny řádně provedené důkazy soudy hodnotily podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, v souladu s pravidly formální logiky a zásadou volného hodnocení důkazů, čímž dospěly ke správným skutkovým závěrům odpovídajícím výsledkům dokazování. Obhajoba obviněného byla vyvrácena především vyjádřením znalců MUDr. P.K. a PhDr. J.K., výpověďmi svědků (zejména J. K., S. S. a H. S.) a listinnými důkazy (zejména je namístě připomenout propouštěcí zprávu z T. nemocnice na č. l. 792 tr. spisu). Na podkladě řádně provedeného dokazování pak byl spolehlivě zjištěn skutkový děj (což vyloučilo možnost aplikace zásady *in dubio pro reo*), jehož podstatou bylo zneužití stavu M. R. obviněným a vylákání jejího majetku (finančních prostředků).

30. Pokud jde o skutkové závěry soudů obou stupňů, je nutné je označit za důvodné, logické a navazující na provedené důkazy, což značí nemožnost dovození jakéhokoli, natož extrémního, rozporu mezi nimi a na základě nich učiněnými právními závěry.

31. Ve stručnosti a pouze obiter dictum je možné k podstatným momentům věci připomenout, že především M. R. nebyla z T. nemocnice dne 14. 5. 2018 propuštěna na tzv. negativní reverz pouze z formálních důvodů (nedostatek času ošetřující lékařky), neboť měla být přijata do Domova pro seniory Říčany, tedy že by k ukončení hospitalizace mělo v následujících dnech dojít i bez podepsání tohoto negativního reverzu. Naopak z propouštěcí zprávy (č. l. 792 tr. spisu) je zřejmé, že s ohledem na špatný zdravotní stav M. R. nebylo její propuštění doporučováno a bylo zdůrazněno, že i přes opakovaná poučení o zdravotním stavu pacientky a o možných komplikacích až smrti žádá ona a její synovec (obviněný) o negativní reverz. Soudy obou stupňů tedy naprosto důvodně neuvěřily výpovědi obviněného a jeho sestry svědkyně L. B., která tuto skutečnost uváděla shodně s obviněným.

32. Dále soudy neakceptovaly tvrzení obviněného k následnému jednání po tomto rizikovém propuštění M. R. a jejím stěhování do Domova pro seniory Říčany, v jehož rámci měla jmenovaná zdravotně (zejména duševně) silně hendikepovaná osoba údajně aktivně, samostatně, svobodně a vážně, a současně naprosto bezdůvodně bezodkladně (v podstatě v řádu hodin) učinit zcela zásadní rozhodnutí, které vyústilo v převod v podstatě veškerého v bankách uloženého majetku v hodnotě několika milionů z jejího vlastnictví do vlastnictví obviněného.

33. Stěžejní pak v celé věci bylo posouzení zdravotního stavu M. R., a to v období kolem data 15. 5. 2018. Obviněný zpochybňoval zejména znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a psychologie, vypracovaný znalci MUDr. P.K. a PhDr. J.K., a naopak poukazoval na opačné závěry plynoucí z jím předloženého znaleckého posudku vypracovaného znalcem MUDr. M.P., resp. domáhal se jeho zohlednění, popřípadě zadání znaleckého posudku revizního. K tomu ovšem Nejvyšší soud poukazuje na závěry soudů činných dříve ve věci, které neshledaly existenci dvou rovnocenných znaleckých posudků v tom smyslu, že by závěry obou byly odborně správné a logické a bylo by nutné proto na případné rozpory reagovat. Ve znaleckém posudku MUDr. M.P. byla totiž shledána zásadní pochybení, a právě na základě této skutečnosti byl pro závěr o vině obviněného brán v potaz pouze původní znalecký posudek. Pokud obviněný uváděl, že soudy jsou v těchto odborných otázkách laikem a v podstatě nemohou do závěrů znaleckých posudků odborně zasahovat, je třeba upozornit,

že se jedná o důkaz v trestním řízení, který je třeba (jakožto všechny ostatní) po jeho provedení v souladu s § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. hodnotit, což také soudy obou stupňů učinily. Přičemž právě na základě tohoto postupu bylo zjištěno, že znalec MUDr. M.P. uváděl, že v období, kdy došlo k provedení předmětných právních úkonů, neexistují žádné objektivní informace, podle nichž by se M. R. nacházela ve stavu, kdy by se nechala manipulovat, avšak zcela pominul, že již v této době byla dlouhodobě léčena v Centru pro neurogenerativní onemocnění pro demenci a při její hospitalizaci dne 7. 5. 2018 byl konstatován (na základě provedených vyšetření) středně těžký kognitivní deficit, což byly pro posouzení zdravotního stavu svědkyně zásadní podklady. Naopak zprávou z geriatrické ambulance ze dne 12. 7. 2018, na níž se znalec MUDr. M.P. odvolával, se zabývali znalci MUDr. P.K. a PhDr. J.K. ve svém posudku, kde vysvětlili příčinu rozporů s předchozími lékařskými zprávami i následným vyšetřením (str. 20 znaleckého posudku). Z této zprávy ostatně plyne také to, že bylo doporučeno vypracovat znalecký psychiatrický posudek k případnému zbavení svéprávnosti M. R. Soud druhého stupně se tak zcela logicky přiklonil k závěrům znalců, kteří vycházeli ze všech dostupných podkladů a jejich závěry byly odborně správné a logické. Nevznikly zde tedy žádné pochybnosti o správnosti tohoto posudku, to samé však nelze říci o znaleckém posudku předloženém obviněným. V tomto postupu soudu druhého stupně tak nelze v žádném případě shledávat libovůli, jak obviněný naznačoval. Lze proto uzavřít, že Nejvyšší soud se plně ztotožňuje se závěrem, podle něhož M. R. v rozhodné době nebyla schopna pro duševní chorobu odolat nátlaku ze strany obviněného a její jednání bylo chorobným projevem daným demencí, nikoliv projevem její svobodné vůle.

34. Navíc (i s ohledem na obviněným tvrzenou soudní praxi) lze poukázat na skutečnost, že se v případě tohoto znaleckého posudku nejednalo o jediný důkaz. Lze zmínit řadu svědeckých výpovědí (nikoliv pouze výpověď svědkyně J. K., jak uváděl obviněný), z nichž jednak vyplynulo, že M. R. byla velice šetrná a své finanční prostředky nechtěla nikomu poskytnout (kdy kupříkladu peníze dočasně neposkytla ani své neteři ve chvíli, kdy je potřebovala, jako půjčku), k tomuto lze odkázat např. právě na výpověď její neteře svědkyně P. S. či svědkyně I. P. Dále z nich také vyplynulo, že opakovaně uváděla, že její majetek, resp. finanční prostředky, obdrží někdo až po její smrti (viz výpověď svědkyně I. P., svědka S. S. či svědka T. K.). Nic tedy nenasvědčovalo tomu, že by chtěla s penězi za svého života jakkoli disponovat. Lze taktéž poukázat na řadu svědecky doložených vyjádření M. R. po tom, co došlo k dispozici s jejími finančními prostředky, tyto kroky opakovaně hodnotila velmi negativně (viz výpověď svědkyně H. S., svědkyně I. P. či svědka T. K.), což ostatně v konečném důsledku vedlo i k podání trestního oznámení v této věci. Zmíněná zjištění tak zásadně nekorespondují s obhajobou obviněného, podle které M. R. jednala zcela svobodně a finanční prostředky na něj převést chtěla. Lze znovu zmínit, že - jak poznamenal soud prvního stupně - nebyly zde shledány ani žádné důvody pro darování těchto finančních prostředků obviněnému z důvodu péče o M. R. (již vůbec nikoli všech prostředků), neboť si veškeré léčebné a ubytovací výdaje mohla hradit sama, aniž by tyto finanční prostředky na někoho převáděla (někomu darovala). Pokud pak soudy některým výpovědím svědků soudy neuvěřily či nebyly pro posouzení této věci relevantní, bylo to uvedeno a dostatečně a logicky vysvětleno v odůvodnění jejich rozhodnutí, na něž Nejvyšší soud v tomto směru odkazuje.

35. Vedle výše uvedených námitek, kterými měl podkládat existenci extrémního nesouladu mezi skutkovým zjištěním a skutečnostmi, jež vyplývají z provedených důkazů, obviněný dále tvrdil, že mu byl kladen po celou dobu trestního řízení za vinu jiný skutek, následně změněný soudem prvního stupně, zejména v osobě poškozeného, což mu omezilo dostatečný čas k přípravě, resp. mu nebylo umožněno reagovat na odlišně zvolenou právní kvalifikaci. Ačkoli ani takovou námitku není možné

podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., Nejvyšší soud k tomu především uvádí, že trestní řízení je nepochybně ovládáno i zásadou totožnosti skutku, podle níž obžaloba může být podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání (§ 176 odst. 2 tr. ř.) a soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu (§ 220 odst. 1 tr. ř.). Totožnost skutku je pak zachována především při naprostém souladu mezi popisem skutku v usnesení o zahájení trestního stíhání, v žalobním návrhu a ve výrokové části rozhodnutí soudu, nicméně postačí i shoda mezi podstatnými skutkovými okolnostmi. Některé okolnosti tedy mohou oproti např. obžalobě přibýt, některé mohou odpadnout, soud může upřesnit nepřesný popis z obžaloby, nesmí se ovšem změnit podstata skutku (srov. závěry publikované pod č. [6/1962](#) Sb. rozh. tr. a Šámal, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha, C. H. Beck, 2013, str. 2722). Podstata projednávaného skutku v předmětné věci, tedy mechanismus jednání obviněného, který měl zneužít mu známého zdravotního (duševního) stavu M. R. a takto se obohatit o ve výroku o vině popsané částky, pocházející z určitého zdroje, ke škodě jiného, jsou setrvalé, zřejmé a po celou dobu řízení neměnné, stejně jako navazující právní kvalifikace. K porušení zmíněné zásady, a rovněž ani k jakémukoli omezení práv obviněného na obhajobu, tedy zjevně nedošlo.

36. V daném rozsahu se tedy argumentace obviněného s tvrzeným dovolacím důvodem mívá.

37. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tak lze podřadit jen jednak s jistou mírou tolerance námitku týkající se nenaplnění subjektivní stránky v jednání obviněného (ve vztahu k vědomosti o zdravotním stavu M. R.) trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku a námitku ohledně nesprávně určené výše škody ve vztahu k tomuto trestnému činu, a jednak námitku týkající se určení osoby poškozené trestnou činností.

38. Pokud jde o subjektivní stránku, resp. zavinění obviněného, s ohledem na učiněná skutková zjištění není pochyb o tom, že si obviněný musel být a také byl plně vědom zdravotního stavu M. R. Tuto skutečnost dokládá např. zjištění, že obviněný byl o zdravotním stavu M. R. poučen dne 14. 5. 2018 při jejím propuštění z T. nemocnice (na negativní revers) a zejména sám popsal její chování dne 30. 5. 2018 při jejím vyšetření v psychiatrické ambulanci, kdy uvedl, že zapomínala vypnout plyn, vypila celou láhev sirupu, snědla větší množství léků, nechtěla pustit ošetřovatelku domů apod., z čehož tedy jednoznačně plyne, že o jejím špatném zdravotním stavu věděl. Je možné dodat, že zmíněnou skutečnost naopak nemuseli rozpoznat pracovníci v bance, na poště či na jiných místech, kteří (jako laikové) byli na rozdíl od obviněného s M. R. v poměrně krátkém a často jednorázovém kontaktu, což jednoznačně vyplynulo i ze znaleckého vyjádření. Uvedená skutková zjištění je následně nutné hodnotit tak, že obviněný jednal zcela cíleně, veden zřetelným záměrem získat v konečném důsledku do své majetkové sféry finanční prostředky M. R., a tedy nutně v úmyslu přímém podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

39. K námitce ohledně nesprávně určené výše způsobené škody, kdy se podle obviněného soudy nezabývaly tím, že darované finanční prostředky obviněnému byly užity pro potřeby M. R., k čemuž obviněný předložil důkazy o platbách za výdaje, Nejvyšší soud uvádí, že došlo-li podvodným vylákáním peněz již k dokonání trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, je způsobenou škodou celá vylákaná peněžitá částka bez ohledu na to, zda obviněný později vrátí vylákané peníze nebo jejich část poškozenému. Takové vrácení peněz je třeba považovat jen za náhradu způsobené škody nebo její části (viz rozhodnutí publikované pod č. [32/2004](#) Sb. rozh. tr.). Dosáhl-li věřitel alespoň částečného uspokojení, má to pak význam z hlediska povahy a závažnosti trestného činu ve smyslu § 39 odst. 1, 2, a pokud zejména došlo k úplnému uspokojení i z hlediska použití zásady

subsidiarity trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku (Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2056). Výše způsobené škody byla tedy soudem prvního stupně vymezena v souladu s uvedenou judikaturou zcela správně. Zde na okraj Nejvyšší soud doplňuje, že obviněný ze získaných cca 4 a půl mil. Kč vynaložil ve prospěch M. R. jen menšinovou částku, další potom na své výdaje a existující zbytek (údajně cca 2 mil. Kč) vyzvedl v hotovosti a v řízení odmítl uvést, kde se nachází.

40. Obviněný dále předložil námitku týkající se určení osoby poškozené, popřípadě tvrdil, že poškozenými nemohly být banky, které nejednaly v omylu, ale finanční prostředky vydaly (převedly) na základě platných plných mocí. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že postavení osoby poškozené je do jisté míry procesní záležitostí (§ 43 a násl. tr. ř.), znakem aplikované skutkové podstaty je potom způsobení škody na cizím majetku. Že takový následek, tzn. škoda na cizím majetku, nastal, je nepochybné, neboť peníze, o které se obviněný obohatil, byly pro něj cizím majetkem. I zmíněný znak, újma majetkové povahy jako následek, vzniklý v příčinné souvislosti s jednáním obviněného, což je postačující pro soudy vyslovené právní posouzení skutku, je tedy zjevně dán. Součástí jiného hmotně právního posouzení pak v širších souvislostech a s dopady zejména do adhezního řízení může být i určení, na straně kterého subjektu vznikla škoda. V podrobnostech je k tomu možné odkázat na již výše uvedené [k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.] a doplnit, že v předmětné věci s ohledem na aktuální procesní stav se jedná (z hmotněprávního pohledu) o otázku zcela marginální. Jak již totiž bylo řečeno, znaky aplikované skutkové podstaty byly naplněny (tedy právní posouzení skutku bylo provedeno správně), odvolací soud potom rovněž správně shledal postavení osoby poškozené u M. R. (byť v podstatě mimo jiné), a nad rámec toho zmíněná otázka nemůže mít žádné dopady do adhezního řízení, neboť dědic J. F. byl podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán se svým nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních (což je navíc způsob rozhodnutí, opírající se o výklad ve prospěch obviněného, stejně jako absence předchozího přístupu i k bankám jako k poškozeným).

41. Souhrnně [k námitkám podřaditelným pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.] řečeno, obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku byly jednáním obviněného naplněny, což znamená, že hmotněprávní závěry soudů činných dříve ve věci jsou v podstatných momentech správné.

42. S ohledem na shora popsané závěry Nejvyšší soud konstatuje, že námitky předložené obviněným v dovolání se v části mýjí s věcným naplněním tvrzených dovolacích důvodů stejně jako dalších dovolacích důvodů uvedených v § 265b tr. ř., v části zbylé jim není možné přisvědčit. Proto Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. S ohledem na popsaný závěr nebylo ani namístě se vyslovit k návrhu obviněného na odklad či přerušování výkonu napadeného rozhodnutí.

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)